

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce **P. Č.**, proti žalované **České advokátní komoře**, se sídlem Praha 1, Národní 16, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 11. 2013, č. j. 6 A 137/2011 - 65,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 4. 2009, č. j. 720/09, kterým žalovaná rozhodla o určení advokáta žalobci, a o zrušení svého předcházejícího rozhodnutí ze dne 11. 5. 2009, č. j. 957/09, nepřiznal usnesením ze dne 7. 11. 2013, č. j. 6 A 137/2011 - 65, žalobci osvobození od soudních poplatků. Městský soud toto osvobození podle § 36 odst. 3 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) žalobci nepřiznal především proto, že jeho žádost představuje zneužití tohoto institutu.

Usnesení městského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, v níž explicitně neodkázal na konkrétní zákonný důvod. Z obsahu kasační stížnosti je nicméně zřejmé, že stěžovatelem jsou tvrzeny kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), d) s. ř. s. Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je záležitostí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nejde proto o nedostatek návrhu, který by bránil jeho věcnému projednání (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS; všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Stěžovatel v kasační stížnosti brojí mnoha, ne zcela srozumitelnými, námitkami vůči tomu, jak městský soud postupoval v nyní projednávané věci. Stěžovatel v kasační stížnosti namítl několik pochybení městského soudu, která jsou, podle jeho názoru, důvodem pro zrušení napadeného usnesení. Městskému soudu tak vytkl, že „neličí žalobní tvrzení“. Podle stěžovatele lze odepřít osvobození od soudních poplatků v případě, že žaloba je zjevně neúspěšná; tím se však městský soud vůbec nezabýval. Výsledkem je, že městský soud zakazuje stěžovateli domáhat se soudní ochrany před „podivnou činností ČAK“. Tím městský soud rezignoval na racionální, nestranné rozhodování. Stěžovatel tvrdí, že není povinen „pracně vyvracet bludy a klevěty“ krajského soudu, tím spíše v situaci, kdy Nejvyšší správní soud nenařizuje jednání o kasační stížnosti. Tvrdí také, že městský soud byl nečinný dva roky a zamlčel návrh na určení lhůty k vydání rozhodnutí ve věci. Nakonec stěžovatel uvedl, že kasační stížnost proti „dočasnému rozhodnutí“ není přípustná.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti kasační stížnosti; ze soudního spisu totiž zjevně vyplývá absence dvou podmínek řízení. Především nebyl zaplacen soudní poplatek za kasační řízení [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) a Položka 19 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu jmenovaného zákona] a stěžovatel též není zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Z judikatury Nejvyššího správního soudu se však podává, že „v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37). Kasační stížnost je tudíž přípustná.

Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

Kasační stížnost není důvodná.

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Z ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. vyplývá, že účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Je tedy zřejmé, že účastník řízení může být osvobozen od soudních poplatků při splnění těchto předpokladů: 1. je podána žádost o osvobození od soudních poplatků, 2. podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, 3. je doložen nedostatek prostředků.

Protože je Nejvyššímu správnímu soudu z jeho činnosti známo, že o podobných návrzích stěžovatele bylo zdejším soudem rozhodováno již v desítkách případů, je třeba vycházet z konstantní judikatury (například rozsudek ze dne 26. 7. 2011, č. j. 2 As 78/2011 - 27), podle níž „dochází-li ze strany účastníka řízení ke zneužívání institutu osvobození od soudních poplatků, není možné mu tuto výhodu přiznat (...) Na druhou stranu je však třeba zdůraznit, že každou žádost o osvobození od soudních poplatků je nutné s ohledem na okolnosti konkrétního případu pečlivě posoudit s tím, že rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků z důvodu zneužití tohoto dobrodiní ze strany účastníka řízení musí být řádně odůvodněno.“

pokračování

V nyní projednávaném případě je proto klíčové posouzení toho, zda městský soud dostatečně odůvodnil a konkretizoval, v čem spatřuje zneužívání institutu osvobození od soudních poplatků stěžovatelem. Nejvyšší správní soud má za to, že této své povinnosti městský soud dostál, když uvedl konkrétní důvody, pro které žádosti o osvobození od soudních poplatků nebylo v daném řízení možné vyhovět. Vedle počtu vedených sporů, což by samo o sobě ještě nemohlo svědčit o samoučelnosti stěžovatelových podání, městský soud poukázal na průběh tohoto sporu, který se podobá obdobným sporům vedeným stěžovatelem proti rozhodnutím žalované o určení či zrušení určení advokáta v různých právních věcech s tím, že stěžovatel v rámci prostředků procesní obrany zdůrazňuje jakékoli formální nepřesnosti v postupu žalované, lpí na formálním procesu jejich odstraňování, přičemž jeho snahou již není vyřešení samotného sporu, nýbrž neustálé zpochybňování jednotlivých úkonů žalované i soudu; tento postup přitom stěžovatel uplatňoval i v nyní řešené věci. Městský soud doplnil, že ze samotné žaloby je zjevné, že právní služba byla stěžovateli poskytnuta. Fakt, že stěžovatel nesouhlasí s právním hodnocením věci určeným advokátem, nemůže mít vliv na závěr o provedení služby.

Nejvyšší správní soud ostatně ani nemohl přehlédnout, že v dané věci stěžovatel žalobou brojí proti dvěma rozhodnutím České advokátní komory, kterým se mu určuje advokát k poskytování právní služby a kterým se určení tohoto advokáta následně zrušuje. Podobného rázu jsou i jiné spory stěžovatele, projednávané zdejším soudem i soudy krajskými. Tyto spory přitom nejsou takového charakteru, aby měly vztah k podstatným okolnostem stěžovatelovy životní sféry. Netýkají se, a to ani nepřímě, jeho majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí. Jde naopak o spory vyvolané stěžovatelovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. Takové spory má stěžovatel plně právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit, a musí v nich mít možnost účinně hájit svá práva. Není však důvod, aby náklady na vedení takových sporů, které je zásadně povinen hradit každý žalobce, za stěžovatele pravidelně nesl stát formou osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, publikovaný pod č. 2601/2012 Sb. NSS). Takovou povahu však předmětný spor nemá.

Lze tedy konstatovat, že z odůvodnění napadeného usnesení městského soudu je dostatečně patrné, že plně respektoval ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, založenou na tom, že ve výjimečných případech lze odůvodnit neosvobození od soudního poplatku zneužitím tohoto institutu, a to za podmínky, že toto odůvodnění bude dostatečně konkrétní, přesvědčivé a bude reflektovat konkrétní okolnosti každé věci.

Jako nedůvodnou je třeba zamítnout i kasační námitku týkající se nesprávného poučení o možnosti podání opravného prostředku proti napadenému usnesení. Možnost podání kasační stížnosti proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků totiž vyplývá z konstantní judikatury zdejšího soudu (viz například rozsudky ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, či ze dne 28. 7. 2011, č. j. 8 As 65/2010 - 106). Na této skutečnosti nemůže změnit ani to, že ve věci sp. zn. 3 As 125/2012, na niž stěžovatel odkazuje v kasační stížnosti, byla rozšířenému senátu zdejšího soudu předložena otázka zpochybňující přípustnost kasační stížnosti proti usnesení soudu o neosvobození od soudních poplatků. Teprve případně opačné rozhodnutí rozšířeného senátu může dosavadní judikaturu změnit.

Stěžovatel v kasační stížnosti dále tvrdí, že městský soud byl dva roky nečinný a že zamlčel jeho návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu podle § 174a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. K této námitce je třeba uvést, že posouzení, zda byly splněny procesní podmínky pro podání takového návrhu, případně zda městský soud tvrzenou nečinnost zákonem předpokládaným způsobem odstranil, nemůže být předmětem rozhodování v dané věci. I pokud by v řízení před městským soudem skutečně existovaly průtahy a nebyly by odstraněny ani přes výše zmiňovaný stěžovatelův návrh, nemohla by tato skutečnost vyvolat nezákonnost nyní přezkoumávaného rozhodnutí. Posouzení, zda lze účastníku řízení přiznat osvobození od soudních poplatků lze chápat jako součást posuzování podmínek soudního řízení a musí tak nutně předcházet rozhodování ve věci samé. Jestliže tedy městský soud rozhodl o návrhu žalobce (stěžovatele) o osvobození od soudních poplatků, otevřel tím prostor pro další postup v řízení a tedy pro vydání rozhodnutí ve věci samé.

K dalším námitkám stěžovatele lze souhrnně konstatovat, že většina z nich není vůbec způsobilá zpochybnit věcnou správnost a zákonnost napadeného usnesení (například že soud „neličí žalobu“) a Nejvyšší správní soud se jimi proto věcně nezabýval. Pokud stěžovatel vytýká Nejvyššímu správnímu soudu, že rozhodl o kasační stížnosti bez nařízení jednání, lze ho odkázat na závěr vyslovený v jeho rozsudku ze dne 15. 11. 2005, č. j. 8 Aps 1/2005 – 82, publikovaném pod č. 932/2006 Sb. NSS, dle kterého „*Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 1 s. ř. s. [s účinností od 1. 1. 2012 se jedná o § 109 odst. 2 s. ř. s. – pozn. NSS] o kasační stížnosti zpravidla rozhoduje bez nařízení jednání. Výjimkou jsou případy, kdy soud provádí dokazování, a dále případy, kdy soud uzná nařízení jednání za vhodné. Důvodem, pro který by Nejvyšší správní soud musel bez dalšího shledání vhodnosti nařídít jednání, není samotná žádost účastníka řízení.*“

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, nezbylo mu, než ji za podmínek vyplývajících z § 110 odst. 1, *in fine* s. ř. s. rozsudkem zamítnout.

O náhradě nákladů tohoto řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 odst. 1, věty první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti neúspěšný, právo na náhradu nákladů řízení mu nenáleží. V případě žalované nelze o její procesní úspěšnosti v této fázi soudního řízení hovořit, neboť nyní posuzovaná kasační stížnost se týká výlučně otázek procesních práv stěžovatele a nikoli merita věci. Z tohoto důvodu rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. ledna 2014

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu